

Programforslag NordUng – hovedprosjekt

Cissi Klein videregående skole deltar i fra 1. august 2024.

Vårt utgangspunkt og erfaringer

Cissi Klein videregående skole åpnet dørene for elever høsten 2022 og flytter inn i helt nye lokaler høsten 2025. Vi står foran en spennende framtid som nyetablert skole, og vi arbeider fortløpende med å etablere vår egen skolekultur. Vårt mål er å gjøre Cissi Klein til en skole preget av skaperglede, engasjement og utforskertrang, med et fokus også på nordiske perspektiver.

NordUng fungerer som en fremragende arena for skoleutvikling. Deltakelsen har gitt oss mulighet til å utvikle og iverksette undervisningsmetoder basert på aktuell forskning om Norden. I tillegg har vi på kort tid etablert digitale samarbeid og planlegger et Nordplus Junior-prosjekt for skoleåret 2025/2026 med andre videregående skoler i NordUng, som Frederikssund Gymnasium i Danmark og Karolinska Gymnasiet i Sverige. Vi skal også delta i et Nordplus-samarbeid med Falu Frigymnasium i Sverige våren 2025.

Gjennom deltakelsen i NordUng har vi gjort oss erfaringer som vi mener har beriket både elevene og lærerne. Vi ser at elevene får en bedre forståelse av Norden, og at interessen for nordiske tema øker. Gjennom å møte nabospråkene i de ulike undervisningsoppleggene, oppdager elevene også nye sider ved sitt eget morsmål. Videre har arbeidet med NordUng hevet den didaktiske diskusjonen ved skolen vår, og vi har fått flere muligheter til å diskutere samarbeid, metodikk og innovasjon i undervisningen. Samarbeidet med lærere fra Frederikssund Gymnasium og Karolinska Gymnasiet har vært fruktbart og muliggjort digitale møter mellom elever og utveksling av elevtekster på tvers av landegrensene. Vi ser frem til å videreutvikle opplegg med nordiske perspektiver og bygge videre på disse erfaringene for å styrke vår skolekultur.

Organisering

Prosjektet ledes av fem engasjerte lærere: Ole Kristian Skavhaug, Helle Frischknecht, Bodil Hernesvold, Nina Dolen, Zooya Hassan og Marit Smaavik Bredesen. I tillegg deltar avdelingsleder for studiespesialisering, Elisabeth Kristoffersen. Disse lærerne har fagene norsk, engelsk, historie, samfunnskunnskap og tysk. For å fremme tverrfaglighet samarbeider vi aktivt med andre faglærere.

Vi jobber kontinuerlig med å inkludere flere lærere og fag i undervisningen. Så langt har flere klasser fra utdanningsprogrammene for studiespesialisering og dans og drama, på alle tre årstrinn, deltatt. I skoleåret 2024-2025 har vi etablert en egen fokusklasse, "NordUng-klassen", for Påbygging til generell studiekompetanse. I denne klassen har vi dratt inn det nordiske perspektivet gjennomgående i norskfaget, samtidig som vi inkluderer det i ulike tverrfaglige prosjekter i samarbeid med fag som historie, sosiologi, politikk og naturfag. I tillegg jobber vi aktivt med å spre de undervisningsoppleggene vi har utviklet, slik at flere lærere og klasser kan dra nytte av dem. Dette skjer blant annet gjennom at vi besøker hverandres undervisning for å dele erfaringer og metoder.

Utviklingsarbeid

Det overordna perspektivet for de ulike utviklingsarbeidene skal sees i lys av det å undersøke hva som virker samlende og splittende i det nordiske fellesskapet. Under presenteres fire innfallsvinkler som bygger på nettopp det.

1. «Sammen eller ikke? I fred og konflikt»

Vi ønsker å utforske tilhørighet til nordisk fellesskap, og Norden som aktør i verden. Her vil både historiske perspektiv, nåtid- og samfunnsfaglige perspektiv være aktuelle. Sentrale fokus går ut på å besvare problemstillinger som undersøker når det nordiske fellesskapet er eller har vært viktig, men like interessant kan det være å se på når fellesskapet ikke har fungert eller ikke blitt definert som viktig. Hvilken verdi har fellesskapet, og hvem inkluderes – eller ikke – i dette fellesskapet? Hvordan preger verdier som demokrati og medborgerskap den nordiske selvforståelsen, og hvordan har disse verdiene blitt, og blir, utfordra i dag?

Under dette temaet er vi i gang med å utvikle og prøve ut prosjektet "Heime - borte – heime". Målet er å utarbeide et undervisningsopplegg for "Norden i skolen". Prosjektet tar for seg minnekultur, med fokus på hvordan angrep på demokratiet blir behandla i ulike tekstuttrykk og fysiske byrom. Én sentral tekst vil være dokumentarromanen *Leksikon om lys og mørke* (2018) av Simon Stranger, som tar for seg en familiehistorie med utgangspunkt i det norske holocaust. En annen "tekst" (i et utvida tekstbegrep) vil være minnekulturen og minnesmerker etter 22. juli. Dette prosjektet utvikles i samarbeid mellom norsk og historie.

Sentrale undertema kan videre være hvordan felles historie i dag påvirker kulturarven og nasjonsbygging. Hva kjennetegner nordisk samarbeid i dagens sikkerhetspolitiske bilde? Hvem er Norden i krigstid, union, 1720, 1814, i dag? Elevene kan undersøke Norden sin posisjon i verden og hvordan det nordiske «image» kommer til syne ut over Nordens grenser. Har nordisk fellesskap verdi for demokratiet og de nordiske velferdsstatene? Relevante fag kan være historie, samfunnskunnskap, norsk, politikk og menneskerettigheter, sosiologi og geografi.

2. «Bærekraftige Norden»

Vi utforsker temaer knyttet til samarbeid om energiutvikling, fremtidig infrastruktur og velferdsutvikling. Er dette et samarbeid som nødvendigvis må til? Hvordan ser vi for oss situasjonen i 2050? Hva kjennetegner den fremtidige infrastrukturen, og hvordan støtter den det nordiske samarbeidet og fellesskapet? Disse spørsmålene vil bli undersøkt gjennom to konkrete undervisningsopplegg. Det første opplegget er en del av det etablerte tverrfaglige prosjektet «Bærekraftsuka» for tredjeårselever, der timeplanen tilpasses for å gjøre programfagene relevante. Det nye aspektet er det økte fokuset på nordisk samarbeid. Elevene vil arbeide i grupper for å utvikle løsninger, med eksterne lokale aktører som viktige eksperter.

I tillegg er vi i planleggingsfasen av et Nordplus Junior-samarbeid med to andre NordUng-skoler, Karolinska Gymnasiet og Frederikssund Gymnasium. Forberedende besøk er allerede gjennomført. Prosjektet er et elevmobilitetsinitiativ som har som mål å samle ungdom fra ulike land for å foreslå løsninger for bærekraftutfordringer i Norden. Prosjektet vil finne sted i skoleåret 2025-2026.

3. «Litterære linjer»

I vårt prosjekt har vi utforsket litterære linjer og forbindelser mellom ulike nordiske verk. Under tittelen «Ære og skam før og nå» har vi undersøkt tematiske forbindelser mellom eldre og nyere nordiske verk, som *Egils saga*, norrøne dikt fra *Den eldre Edda*, sakprosaverkene *Pabbi* (2024) av norsk-islandske Mímir Kristjánsson og *Ett ord för blod* (2023) av svensk-somaliske Faysa Idle, samt utdrag fra den danske novellesamlinga *Skam*. Resultatene av dette arbeidet ble formidla av elevene gjennom poster-foredrag og Gallery walk. En annen klasse er nå i gang med et liknende prosjekt der den norrøne sagalitteraturen blir lest i sammenheng med den norske romanen *Da vi var yngre* (2023) av Oliver Lovrenski og den svenske filmen *12 bragder* (2022). Dette prosjektet åpner opp for både en synkron og diakron analyse av vår felles nordiske historie og samtid.

Videre har elevene lest kortromanen *Mente i det* av Thomas Korsgaard, som har gitt dem en solid innføring i litterær analyse, med fokus på forbindelsene mellom innhold og form. Vi har også brukt denne romanen til å se på linjene og forbindelsene i hvordan litteratur anmeldes i de ulike nordiske landene, og elevene har skrevet egne bokenmeldelser.

Et annet prosjekt gikk ut på at en norsk og en svensk avgangsklasse så på forbindelsene mellom *Pan* av Knut Hamsun og *Doktor Glas* av Hjalmar Söderberg. De norske elevene lyttet og leste *Doktor Glas* på svensk, mens de svenske leste et utdrag fra *Pan* av Knut Hamsun. Elevene fra Norge og Sverige utvekslet og kommenterte hverandres tekster om romanene, noe som har beriket deres forståelse for både nabospråkene og felles kulturarv. I fremtiden vil vi undersøke linjer i forfatterskap som for eksempel Karpe, Maria Navarro Skaranger, Niviaq Korneliussen, Jonas Hassen Khemiri og Ingeborg Arvola. Med perspektivet litterære linjer kan prosjektet ta ulike innfallsvinkler, med fokus på kjønn, klasse, identitet og innvandring, og inkludere fagene norsk og samfunnskunnskap.

4. «Den nordiske grammatikken»

Vi har utforsket de nordiske språk- og dialektområdene, undersøkt både likheter og forskjeller mellom de nordiske språkene, og sett på hvordan de har påvirket hverandre. Elevene har fått muligheten til å ta en komparativ og utforskende tilnærming, der moderne nordisk musikk har vært en inspirerende inngang. Et annet sentralt fokus har vært utfordringene og mulighetene knyttet til språklig mangfold, med ungdom som en drivkraft for språklig innovasjon. Elevene har sammenlignet slang og multietnolekter i dansk og norsk, med utgangspunkt i utdrag fra *Da vi var yngre* av Oliver Lovrenski. Elever fra Danmark og Norge har delt sine funn med hverandre digitalt. Undervisningsopplegget utvikla til dette prosjektet er publisert på «Norden i skolen».

Videre har vi styrket samarbeidet mellom språkfagene, med et langsiktig mål om å utvikle et felles metaspråk for å kommunisere om og utforske språk på tvers av fag. Dette arbeidet har vi gjennomført i det vi kaller «Språkuka». Utviklingsprosjektet bygger på grunnleggende grammatiske prinsipper for å utforske språklig variasjon og innovasjon, med tilnærminger fra norskfaget, engelsk og fremmedspråk.

Våren 2025 vil klasseutvekslingsprosjektet med Falu Frigymnasium fokusere på nabospråk og nordisk identitet. Målet er å styrke forståelsen av nordiske språk og kultur blant elever, og fremme språklig og kulturell forståelse på tvers av de nordiske landene.

Fremover ønsker vi å utarbeide undervisningsopplegg som undersøker hvordan disse språkene påvirkes i møte med andre språk, og vi stiller spørsmål ved om de nordiske språkene vil overleve i fremtiden.

Vår motivasjon

Som vist er vi godt i gang med å utvikle tverrfaglige undervisningsopplegg som skal brukes på skolen vår i fremtiden. Arbeidet med NordUng bidrar til en dypere felles forståelse i profesjonsfellesskapet vårt om hvordan det nordiske perspektivet kan dras inn i undervisningen. I tillegg har vi fått muligheten til å bli bedre kjent med kollegaer og aktører i det nordiske samfunnet, og vi håper at disse relasjonene vil legge til rette for gode samarbeidsarenaer også i framtiden.

En viktig del av prosessen er å systematisk dokumentere elevenes erfaringer med undervisningen, med særlig vekt på nordiske perspektiver. Vi gjennomfører observasjoner og samtaler med elevene før, under og etter hvert undervisningsopplegg. Elevstemmer har allerede gitt oss verdifull innsikt i styrker og svakheter ved de ulike undervisningsoppleggene, samt betydningen av å inkludere nordiske perspektiver.

Vi på Cissi Klein er glade for å delta i NordUng-hovedprosjektet, og vi ser frem til flere konstruktive og fruktbare samarbeid.

06.12.2024

Rektor
Elisabeth V. Tandstad